

Rollspel väcker barnens lust

De har drivit restaurang på Afrikas horn, startat ett konstnärskollektiv och levt byliv 150 år tillbaka i tiden.

På Centrumskolan i Rannebergen skapar eleverna egna världar och skaffar sig kunskap genom rollspel och praktiska utmaningar.

Berättelsen – the storyline – är själva motorn i lärandet.

❖ Monina Arafat, eller Sara Fransson som hon heter i verkligheten, är flykting från Palestina. Hon är 10 år, föräldrarna sitter i fängelse i Libanon och själv flydde hon till Sverige tillsammans med sina släktingar. Som särskilt kännetecken har Monina ett brännmärke på benet, allt enligt formuläret med personliga fakta om Saras rollperson. Hur själva flykten gick till kan man läsa om i Saras loggbok.

Nu bor Monina på en flyktingförläggning utanför Göteborg, tillsammans med fyra andra familjer från Colombia, Afganistan, Kosovo och Zimbabwe – alla spelade av elever i klass 6C. På väggen längst ner i klassrummet finns deras rum

på förläggningen att beskåda, i form av små tittskåp tillverkade i papp och tyg. En kille har konstruerat en alldeles perfekt liten fotboll som tronar på bokhyllan i miniformat. Strax intill presenteras familjemedlemmarna – små handdockor som eleverna också gjort. Fakta om hemländerna finns att tillgå i en plastmapp.

Det är tisdag eftermiddag och läraren Eva Göthner öppnar dagens storyline-avsnitt i klass 6C med att lämna ett dramatiskt besked: Monina och Uhasa, en 74-årig man från Afganistan, ska utvisas från Sverige enligt ett nyss anlänt brev från Migrationsverket.

De utvisningshotade förklarar för klassen varför de omöjligt kan skickas tillbaka – deras hus är sönderbombade, de har ingen familj kvar i landet. ”Vad kan vi andra här på flyktingförläggningen göra?”, frågar Eva. Demonstrera, skriva brev, ringa till tidningar och TV, hungerstrejka. Förslagen duggar tätt, och alla registreras på svarta tavlan. Så småningom får eleverna i uppgift att skriva en insändare till tidningen.

Storyline är en inlärningsmetod som ger både en motor och struktur åt elevernas kunskapssökande. Tillsammans med läraren bygger eleverna upp en värld, en värld som sedan befolkas av olika personer och figurer, alla med en egen livshistoria och bestämda personliga egenskaper. I denna värld utspelar sig förutbestämda scenarier, som eleverna måste agera utifrån för att lösa problem som uppstått. Berättelsen är den röda tråden i inlärningsprocessen.

Genom årtusendena har berättelser varit ett av människans viktigaste sätt att förmedla erfarenheter och kunskap. En god historia väcker förväntningar, man vill veta hur det går, och detta sätter igång nyfikenheten och fantasin hos eleverna.

Metoden, som ursprungligen utformades av den skotske pedagogen Steve Bell på 60-talet och tillämpas i skolor runt om i världen, bygger på en konstruktivistisk syn på kunskap. All ny information vi ställs inför kopplas till våra tidigare upplevelser och lärdomar, och den

måste integreras i vårt tidigare kunnande. Storylineundervisningen utgår från vad barnen själva vet, och leder dem vidare mot det okända. Läraren ställer frågor och eleverna får artikulera vad de vet – och upptäcker då vilka kunskaper som saknas. Hur byggde man hus på svenska landsbygden i mitten på 1800-talet, var en uppgift som klass 2A fick klura ut under sin första storyline ”Sverige för 150 år sedan”? På vägen lärde de sig massor om byggnadskonstruktion och materialkunskap. Vem bestämde i bronsåldersbyn för 3 000 år sedan, var frågan i en annan storyline. Med erfarenhetens logik kom eleverna fram till att det måste ha varit den äldste.

– Det är intressant att se hur de själva kommer fram till lösningar, utan att ha läst sig till dem i böcker. Och de gör det tillsammans, säger Britta Stensson, en av de lärare som introducerade metoden på skolan.

Ett av syftena med storyline är att utveckla elevernas sökande efter kunskap.

Men det är viktigt att barnen inte lämnas ensamma i sitt kunskapsökande. Historiernas händelseförlopp är noggrant planerade i förväg, liksom de nyckelfrågor som barnen ska utgå ifrån. För varje delepisod i en storyline finns också tydliga kunskapsmål, till exempel att utveckla elevernas skrivande eller att öka förståelsen för flyktingars livssituation. De verktyg som behövs för att eleverna ska klara av uppgiften anges också av läraren.

– Traditionellt sett är skolan så snäll – den ger eleverna kunskap så att de kan lösa problem senare i livet. I storyline får de lösa problemen direkt, med hjälp av egna erfarenheter och genom att samarbeta, säger Andreas Hjalmarsson, lärare i klass 5D.

Storyline väcker dessutom mycket lust hos

eleverna, vilket gör att de lär sig av bara farten, tycker han. Möjligheten att integrera många olika ämnen är en annan fördel med storyline, tycker klassläraren Eva Göthner. I arbetet med flyktingföreläsningen får eleverna bland annat praktisera svenska, matematik, SO-ämnena och bild. Under klassens förra storyline – en restaurang – var de tvungna att träna in fraser på engelska för att kunna ta emot brittiska gäster, så ramberättelserna öppnar för olika variationer. I Andreas Hjalmarssons klass fick man till och med in gymnastik: När restaurangen firade ettårsjubileum ordnades det dans.

Idag arbetar alla klasser, från årskurs 3 till 6, på Centrumskolan i Rannebergen enligt storylineprincipen, under cirka 6-8 veckor per termin. Även skolans särskoleklass har med start våren 2002 introducerat storyline i undervisningen.

Att metoden slog igenom så starkt berodde mycket på ett inspirerande besök av en amerikansk lärare, Jeff Creswell, som arbetat med storyline i många år.

Britta Stensson och Ewa Josefsson är de två lärare som introducerade storyline på skolan tillsammans med kollegan Lena Claesson. De startade själva år 2000 efter att ha genomgått en utbildning på GR Utbildning (Göteborgsregionens Utbildning), men hade redan tidigare använt sig av drama i undervisningen, influerade av Dorothy Heathcotes pedagogik.

För att storyline-pedagogiken ska fungera krävs både att lärarna har utbildning i metoden och en tydlig struktur i uppläggningsen, med specificerade episoder, nyckelfrågor och kunskapsmål, poängterar de. Särskilt de svagare eleverna behöver fasta ramar för avsnitten och tydliga anvisningar om vilket material som ska användas i de olika aktiviteterna.

Ewa Josefsson tror att fler elever tar till sig kunskaper med storylinepedagogiken än i till exempel traditionellt temaarbete. Barn som normalt har svårare att hänga med i undervisningen är mer aktiva under storylinearbetet.

Och kollegan Andreas Hjalmarsson håller med.

– Jag har elever som ogärna skriver. Men när de ska skriva om något som hänt deras rollperson så bara sprutar det ur dem, säger han.

Mycket av aktiviteterna kräver att eleverna samarbetar. Alla viktiga beslut – som hur restau-

rangen eller vikingabyn ska byggas – ska tas av majoriteten. Detta kräver att barnen lär sig kompromissa och diskutera med varann.

– Vi ser hur samarbetet växer fram efter hand. Storyline är verkligen en träning i demokrati, säger Britta Stensson.

Roll-leken, att varje elev går in i en roll och spelar en uppduktad person, har en central betydelse i storyline. Genom rollen ”äger” eleverna den värld de skapat på ett alldeles speciellt sätt. Samtidigt föder det en särskilt gemenskap i arbetsgrupperna.

– Att bara arbeta utifrån ett tema ger inte automatiskt en gemenskap. Men när man kliver in i en roll och tillsammans med andra rollpersoner försöker lösa problem tillsammans uppstår en starkare sammanhållning, säger Britta Stensson.

Rollspelet ger också barnen inblickar i andra människors livssituation, vilket förhoppningsvis stärker förståelsen och empatin för andra.

– För mig är storyline mer än bara en metod. Det är ett sätt att förhålla sig till världen och till kunskap, säger Ewa Josefsson. ❖

Centrumskolan

Centrumskolan tillhör Rannebergens skolenhet som är belägen i stadsdelen Gunnared i nordöstra Göteborg. Totalt har enheten 420 elever från förskoleklass till och med årskurs 6.

Centrumskolans verksamhet omfattar årskurserna 3-6, samt fritidshem och särskola. Omkring 35 procent av barnen har invandrarbakgrund (minst en förälder född i annat land).

Kurser i storyline

På GR Utbildning ges kurser i storyline för lärare, förskolepersonal, fritidspedagoger och andra yrkesgrupper. Utbildningen ges vanligen i form av halvdags- eller heldagskurser, men man kan även skraddarsy kurser.

GR Utbildning nås på tel: 031-335 50 35 eller via hemsidan: www.GRutbildning.to

Litteraturtips

Jeff Creswell, *Creating worlds, constructing meaning*. Heinemann, Portsmouth, 1997.

Erik Lindberg, *Storyline: den röda tråden*. Ekelund, Solna, 2000.

